

Bang voor de wolf?

Historisch gezien niet nodig

In het artikel ‘Waarom juichen we om opmars wolf?’ keert oud-Epese Ditty Mars zich tegen de eventuele terugkeer van de wolf op de Veluwe. Volgens haar kan een avondwandeling in de toekomst gevaarlijk worden. Een bedreigde wolf zou zelfs een kind kunnen grijpen. Dit gaat historicus Evert de Jonge te ver. Ze voedt hier het sprookje van de grote boze wolf, vindt hij. Nu wil hij zich niet mengen in de discussie of er nu wel of geen wolven getolereerd moeten worden op de Veluwe, want dat is een andere discussie. Er is echter geen enkel historisch bewijs dat wolven mensen aanvallen. Hij stoelt dit op decennia van onderzoek in de Veluwse archieven.

Toen in de jaren 1580-1590 tijdens de Tachtigjarige Oorlog (De Opstand) de Veluwe strijdtonel werd tussen de Staatse en Spaanse partij vluchtten veel inwoners - bang geworden voor plunderende soldaten - naar de veilige steden, zoals Hattem en Elburg. Het gevolg was een vrijwel verlaten platteland. Ook in onze gemeente was dat het geval. In 1585 schreef Marten van Isendoorn à Blois vanaf de Cannenburg dat meer dan de helft van de boerenerven verlaten waren.

De verlaten landerijen en erven werden al snel domein van wild, zoals herten, reeën, hazen en fazanten. Daar kwamen weer wolven op af, die profiteerden van een ruimer jachtterrein. Toen de boeren in 1589/90 weer terugkeerden ontdekten ze al snel dat de wolven de gewoonte hadden ontwikkeld 's nachts op de erven te jagen. Het meegebrachte vee werd nu hun prooi. Tot in Arnhem werd geklaagd waarna de Staten van Veluwe een premie uitloofde voor iedere gedode wolf. Voor een wolvin was die zes gulden; een maandloon! Het gevolg was een ware jacht, met of zonder geweer. Zo ontdekte een boerin in Lieren bij Beekbergen een kuil met een moederwolf en haar jongen. De vrouw bedacht zich geen seconde, knuppelde de wolvin en haar kroost onmiddellijk dood om vervolgens persoonlijk in Arnhem de premie te gaan innen. Of ze er nog een winkeldag van gemaakt heeft vermeldt de aantekening niet. Binnen tien jaar werd de premie wegens groot succes weer ingetrokken. De wolf was teruggedrongen naar zijn eigenlijke jachtterrein, de uitgestrekte velden en zanden van de Veluwe. Voor het verhaal: er vielen geen menselijke slachtoffers.

De historische gegevens bewijzen dus dat de mensen van niet bang waren voor wolven, ze vonden de dieren schadelijk voor hun vee. Er was een premie nodig om de mens in beweging te zetten de dieren te doden; met succes. Het was een eenzijdige jacht.

Ook in andere Veluwse rechtsbronnen zoals processen, heeft De Jonge nog nooit iets gevonden wat bewijst dat mensen aangevallen werden door wolven. Sterker. Men was zich niet eens bewust van enig gevaar. Dat bewijst onder andere een aantekening in het markeboek van Gietel bij Voorst waar men zich in de 17^e eeuw boos maakte op de koejongens. Wat was het geval? Er werd geconstateerd dat de veedrijvende jeugd 's avonds bij het terugkomen uit de velden vergat de hekken in de wildwallen te sluiten. Men was bezorgd dat hierdoor de wolven en andere ‘ondieren’ 's nachts het vee konden roven, dus werd afgesproken dat een volwassene de hekken controleerde. Over de jongens van 10 of 11 jaar oud, soms nog jonger, zelf, die 's morgens bij dag en dauw al op pad gingen om tot ver in het verlaten veld te weiden, was men niet bang. In dat vrije veld liepen ook schaapherders die het gehele seizoen bij hun dieren bleven. Soms roofden wolven wel eens lammeren en dan kreeg de schaapherder er van langs. Dat leidde dan tot een gang naar de rechter, waar het in de discussie ging over de schade. Steevast werd de herder verantwoordelijk gesteld voor de veiligheid van het vee, want hij men verwachtte dat hij - in zijn eentje - de wolven verjoeg. Uit het verweer van de herders is een ding zeker; nog nooit werd er een gedood of zelfs gewond. Blijkbaar was schreeuwen, lawaai maken, een schot uit zijn geweer of het inzetten van zijn honden voldoende om de wolven te verjagen.

Het verleden bewijst dat wolven geen mensen doden of aanvielen. Dus angst voor 'mensendodende' wolven moet niet de discussie vertroebelen.